

Takács András A Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Díjában részesült

Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti, Néprajzi Tagozatának előterjesztése alapján **Takács András Népművészeti Díjat** kapott. Az elismerést 2013. december 6-án vehette át.

A laudációt **Stoller Antal** tartotta.

„Hitvallását így fogalmazza meg: »...*Egy nép, nemzet, nemzetiség, etnikum fennmaradásának egyik feltétele: újból és újból visszatérni a népi hagyományok megannyi emberöltő alatt felhalmozott kincseihez, a kimeríthetetlen ősforráshoz, abban megmártózni, s belőle újra és újra erőt meríteni... Hűséges maradni a nemzethez, a családhoz.*« Az embert próbáló időkben, a háború utáni jogfosztottság éveiben, majd a későbbiekben is mert magyarként gondolkodni, élni, tanulni, dolgozni, gyűjteni hagyományainkat.

1931. január 8-án született a csehszlovákiai Sajóti-bában, iskoláit a kegyetlen háború idején Rozsnyón, Miskolcon, később Komáromban és Pozsonyban végezte el. A Beneš-i dekrétum miatt csak 1950-ben folytathatta tanulmányait Szlovákiában, 1965-ben Nyitrán levelezős hallgatóként magyar-történelem szakos tanári diplomát szerzett, és 1986-ban doktorált.

Már miskolci kollégistaként kapcsolatba került a néptáncdal, megérezte, hogy vissza kell térni a népi gyökereinkhez, a népi hagyományok ezeréves gyöngyszeméhez, megszállottként foglalkozott, tanulta táncainkat. 1951-ben a *Szlovák Állami Népművészeti Együttes* hivatásos táncosa volt. A megalakuló *Csemadok* (Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesülete) *Központi Bizottságának* néptáncszakelődője lett. A népzene gyűjtő Ág Tiborral együtt gyűjtötte a csehszlovákiai magyarság néptáncait és Béres Józseffel kiegészülve, 1953-ban megalapították a *Csehszlovákiai Magyar Népművészeti Együttest*, ismeretebb nevén a *Népes-t*. A csoport fennállása idején a tánc- és művészeti vezetője és koreográfusa volt. Az egész csehszlovákiai magyarságra való kisugárzó hatását az együttes megszűntetésével sem lehetett már megakadályozni. Szerte az országban alakultak meg a műkedvelő néptánc csoportok, számos országos rendezvény szervezőjeként irányította a hazai néptáncmozgalmat. Hosszú-hosszú éveken át a Csemadokban végzett szakmai vezetése alatt valósultak meg a tízezreket mozgósító *Gombaszögi Országos Kulturális Ünnepek*, a *Zselízi Országos Népművészeti Fesztiválok*, a komáromi *Jókai Napok*, a galántai *Kodály Napok*, a *Csengő Énekszó...* stb. országos fesztiváljai. A hazai és szomszédos országok néptánc csoportjainak találkozóiban is részt vállalt, hitt abban, hogy gyökereink azonosak, csupán a nyelv, a környezeti hatás, az egyes tájegységek sajátosságai adják a különbséget.”

A díjazott a következő szavakkal köszönte meg az elismerést:

„Tisztelt Fekete György Elnök Úr, Tisztelt Akadémikusok, Tisztelt jelenlevők!

Köszönöm, hogy munkásságom ilyen magasra értékelték és kitüntettek a *Magyar Művészeti Akadémia Népművészeti Díjával*. Nem szerénykedem, nagyon jól esik, és tudatosítom, hogy az érdem, amit most e kitüntetés jelenít meg, nem csak az enyém, hanem azé a sok-sok emberé és a családomé, akik segítettek magyarságunk szellemi hagyományainak felkutatásában, s annak képi, hang- és szín- pad- és írott formában való megőrkítésében.

Első néprajzi gyűjtő utamat **Ág Tibor** – az ősz elején elhunyt népzene gyűjtő – barátommal, a Felvidék néprajzát egy személyben képviselő, volt akadémiai társukkal, 1951. december 27-én kezdve, a Nyitra melletti Zobor hegy alján elterülő magyar községekben, **Kodály** nyomdokain járva valósítottuk meg. Én a tánc- és népzene kutatását vállaltam, végeztem és végzem napjainkig.

A táncgyűjtések jelentős részét – felvidéki magyar állami tudományos intézmény hiányában – főleg a Csemadok anyagi támogatásával tudtuk megvalósítani. A felgyűjtött értéket, **Martin György** tánc- és népzene szakmai irányításának az eredményeként, a *Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének* archívumába került elhelyezésre, és így újból szerves részévé válhatott az egységes magyar kultúrának.

Külön köszönöm **Erdélyi Zsuzsa** Népművészeti, Néprajzi Tagozat vezető Asszonyának, aki a Díjra érdemesnek tartott és felterjesztett – kívánom mihamarabbi gyógyulását.

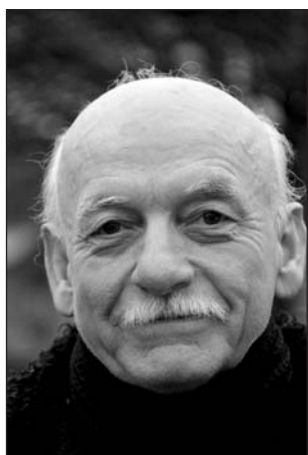
Ismételten köszönöm az elismerést.”

(szerk)

Gratulálunk régióink Csemadok-díjasainak

„Köszöntjük azokat, akiket ebben az évben is
a sok arra érdemes közül jelöltek,
választottak ki közösségeink a kitüntetésre.”
(idézet a galántai ünnepség 2014-es műsorfüzetéből)

2008 óta a Csemadok naptár szerinti első országos rendezvénye a *Magyar Kultúra Napjának* megünneplése. Január 22-én, nemzeti imádságunk, a *Himnusz* születése napján főhajtással emlékezünk meg legfontosabb közös kincsünkről, anyanyelvi kultúránkról. Az idén január 19-én, Galántán tartott ünnepségen több díjat is kiosztottak.

A *Csemadok Életmű Díj*ban idén **Ádám Lajos** koreográfus, tánc- és illetanár részesült, akit **Sebők Valéria**, a *Csemadok Rimaszombati Területi Választmányának* volt elnöknője laudált.

„Egy laudáció összefoglalásra, számvetésre készíti az embert. Díjazottunk esetében olyan ember munkásságát, elért eredményeit, érdemeit vagyok hivatva

számbavenni, akit nemcsak mi, rimaszombatiak, s nemcsak a gömöri régió, hanem országszerte, sőt határainkon túl is sokan ismernek és elismernek.

A *Csemadok Életmű Díj* 2014. évi díjazottja: Ádám Lajos, táncos, koreográfus, népművelő, tánc- és illetanár református lelkészcsaládban nevelkedett, négy fiú- és egy lánytestvérrel együtt. Már gyermekkorban megismerte és megszerette a népzene, néptáncot, ötévesen az akkor szintén még csak hatéves Éva nővérrel Pozsonyban egy országos néptáncversenyen díjnyertesek lettek. A táncok szeretetét édesanyjának is köszönhette, aki amellet, hogy zongorázott és nagyon szépen énekelt, tácolt, a kis Lajost is megtanította a táncok alapjaira. A család egyébként is nagyon muzikális volt: egyik bátyja hegedült, nővére zongorázott, Lajos pedig gitározott, s ők ketten soha nem hiányozhattak egyetlen ünnepi rendezvény műsorából sem.

Az alapiskola elvégzése után a tornaljai gimnáziumban tanult tovább, ahol nemcsak táncolt, de táncsoportot is vezetett, sőt ekkor már kapcsolatba került a rimaszombati kultúremlékekkel, elsősorban Drobka Gézával, aki különböző rendezvényekbe, előadásokba vonta be. Neki köszönhetően indult el Ádám Lajos máig töretlen rimaszombati pályája. A gimnázium befejezése után mezőgazdasági technikumot végzett szintén Tornalján, utána édesapja kérésére teológiára jelentkezett, ahova fel is vették. Végül mégsem kezdte el tanulmányait, mondván, „ki látott már táncos papot?!” A Jednota fogyasztási szövetkezetnél kapott hivatalnoki állást, és távúton végezte el a *Zeneművészeti Főiskolát* (600 jelentkezőből jutott be abba a 190-be, akiket felvettek). A főiskolán társastánc szakra

járt, de mellette egy tanfolyamot is elvégzett, koreográfus lett. Ebben a minőségében került a járási népművelési osztályra, ahol 12 évig dolgozott a szlovákiai magyar kultúra szolgálatában. Ekkor már a *Gömör Néptáncgyűttes* táncosa és koreográfusa is volt. A katonai szolgálat letöltése után, 1962-ben vette át az együttes vezetését, amit aztán 35 éven keresztül rendületlen hittel, odaadással végzett.

Ezekben az időkben számos néphagyományt feldolgozott, és koreográfiát készített belőlük (*Gömöri fonóház*, *Gömöri esték*, *Bányásztánc Rozsnyó környékéről* stb.), amit nagy sikerrel mutattak be akár a zselizi, akár a gombaszögi népművészeti fesztiválokon, amelyeknek abban az időben a táncsoport rendszeres résztvevője volt. Minden megmérettetésen az első három hely egyikén végzett az együttes. Sikeres fellépéseik további színhelyei: Svidník, Kassa, Východná, Siófok, Strážnice, a klenóci és tiszolci aratóünnepségek. De Debrecenben egy szlovák táncsoport megalakításában is részt vett. Neki köszönhető az is, hogy az utódegyüttes, az *Új Gömör Néptáncsoport* több év kihagyás után újra megalakult, és azóta is sikeresen működik.

Néptáncgyűjtőként főleg Gömörben tevékenykedett, de gyűjtött népdalokat és népi szokásokat a Felvidék más tájain is, pl. Bodrogközben, Tardoskedden, Zoboralján, Nagyidán, Királyhelmece és Kassa környékén. Szívesen gondolt vissza ezekre a vidám, csodálatos évekre és a kiváló társakra, akikre a mai napig szeretettel emlékezik: Ág Tiborra, Méry Margitra, Németh Imrere, akikkel 18 éven keresztül folytatta a gyűjtőmunkát.

Népművelőként, de főleg tánc- és illetanárként az ifjúság neveléséből is kivette a részét. Nagyon hozzávetőleges számítás szerint az elmúlt 51 év alatt kb. 30 000 fiatalat vezetett be a társastáncok világába, készítette fel első báljára és ismertette meg velük a viselkedéstan alapszabályait. Ádám Lajos tanár úr társastánc repertorijában sosem hiányzik a csárdás. Nyitótáncokat koreografált és tanított be a hagyományos Csemadok-bálokra, s a mai napig is szalagavatókra. Ezt a szép és számára üdítő tevékenységet még most, túl a hetvenen is rendszeresen és fáradhatatlanul végzi.

Tiszta szívből megköszönve Ádám Lajosnak eddigi munkáját, Tóth Árpád sorraival kívánunk jó egészséget és további sikerekben gazdag munkás éveket:

„Múlt és jövő közt, ki középen állsz,
S kít ez ünnep, mint ezüst halom
Emel magasra, honnan messzi látsz,
Boldog látványt kíván néked dalom.
Szép volt a múlt, várjon ragyogva rád
Még szép jövő és dús jutalom.
S ezek között, bár szerény fény gyanánt ég,
Szeretetünk is hadd legyen ajándék.”

Ebben az évben adták át először a *Csemadok Közművelődési Díját*. Régióinkból hárman részesültek ebben az elismerésben.

Albert Éva

évek óta egyike a magyar művelődés szürke eminenciásainak.

A Csemadokkal már alapiskolás korában kapcsolatba került szülőfalujában, Csomán, ahol oszlopos tagja lett a helyi színjátszó-, tánc- és éneklőcsoportnak.

1981 óta a Csemadok gesztetei alapszervezetének elnökeként szívvel-lélekkel látja el a közösség érdekében vállalt feladatokat. Kiváló szervező, ötletgazda. Szervezői és rendezői képességét számos sikeres rendezvény bizonyítja: falunapok, népszokások felelevenítése, kultúr-műsorok és ünnepi megemlékezések sora. A *Gömöri Magyarok Kulturális Ünnepe* névű és a *Bíborpiros Szép Rózsa* népzenei vetélkedő országos elődöntőjének is több alkalommal volt szervezője, lelkes csapatával együtt. A *Csipet és Csapata* amatőr színjátszócsoporthoz alapítója és vezetője. A csoport nagy sikerrel szerepelt 1998-ban és 1999-ben az *Országos Humorfesztiválon* Rimaszombatban és 2000-ben az *Egressy Béni Falusi Színjátszók Országos Fesztiválján* Szepsiben, ahol a következő évben Albert Éva a társadalmi zsűri tagja is volt.

Áldozatos munkájának és menedzseri képességének is köszönhető, hogy több mint 30 éve kiválóan működik Gesztetében a *Barkó Menyecskekórus*. A gesztetei menyecskeket szívesen hívják különféle rendezvényekre nemcsak régióinkban, de országszerte és Magyarországon is.

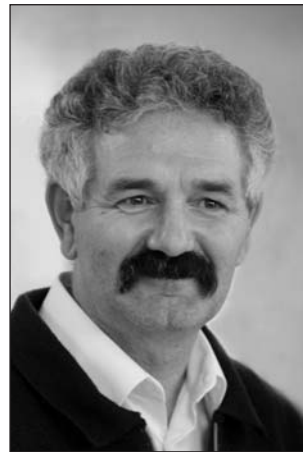
Falujában a Csemadok-tagoknak kirándulásokat szervez, lehetőség szerint színházlátogatással egybekötve, de a kassai *Thália Színház* is többször szerepelt Gesztetében az ő meghívására.

A *Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny* rimaszombati döntőjét el sem lehetne képzelni az ő munkája és nyugalmat, vidámságot árasztó lényével.

2000-től aktív tagja a *Csemadok Rimaszombati Területi Választmányának*, ahol 2006-tól alelnöki tisztséget tölt be, 2012-től tagja a *Csemadok Országos Tanácsának* is.

A sikerekért, szerényen, mindig másoknak hálás: elsősorban családjának, a menyecskekórus tagjainak és mindenkinek, akitől segítséget, támogatást kap.

Végezetül álljon itt választott jelmondata: „*Ha valami működik, nézz ki az ablakon, de ha nem működik, nézz bele a tükörbe!*”

Demko András

1958. május 3-án született Nagyidán. Alapiskolai tanulmányait a helyi magyar tannyelvű alapiskolában végezte. Itt fedezték fel érdeklődését és tehetségét a versmondás, a néptánc, és népdal dalolás terén. Ennek kibontakoztatásában segítették tanárai, elsősorban Bubenkoné Izsák Ildikó, Nemezné Bubenko Magda, valamint későbbi osztályfő-

nőke, Jasañné Oros Szerénke. 1973–1977 között a kassai magyar ipariskola erősáramú osztályának volt a diákja, majd erősáramú mérnöki diplomát szerzett a kassai műszaki főiskolán. A csemadokosok nagy családjába még iparistaként lépett be, 1973-ban lett a Csemadok tagja. 1974 tavaszán jegyezték be nevét először a *Nagyidai Ilosvai Selymes Péter Néptáncgyűttes* próbáit látogatók névsorába. 1974–1993 között az *Ilosvai Néptáncgyűttes* tagja, szólótáncosa és énekes, 1986–1993 között az Ilosvai Néptáncgyűttes szervező vezetője, illetve igazgatója.

1989–2009 között számtalan pályázat megírásával próbált anyagi alapot biztosítani a rendezvények megtartásához, a táncünnepek megszervezéséhez, a hagyományörzők működéséhez. 1999-ben a II. világháborúban elesett nagyidai hősök emlékművének felállítását szervezte meg az alapszervezet az önkormányzat hathatós segítségével mellett.

Jelen volt a *Nagyidai Hagyományörző Csoport* megalakulásánál, amelynek 10 éven keresztül volt aktív tagja, ebből 4 éven át (2008–2012) szervező és művészeti vezetője is volt. Népdalénekléssel szólístaként az Ilosvai Selymes Péter Néptánc csoportban próbálkozott először. Két évvel ezelőtt a *Bíborpiros Szép Rózsa* országos népdalversenyen is elindult. 2013-ban a cekeházi Sivák Barnabás népdalaiból összeállított *Betyársors* című népdalcsoporttal a dunaszerdahelyi döntőbe jutott, ahol ezüstsávos besorolást szerzett.

48 évesen, 2006-ban vett részt első ízben a *Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Versenyen*. Az országos döntőben, Rimaszombatban, vers kategóriában a 3. lett. Azóta szinte minden évben (2011-ben kimaradt) ott volt Rimaszombatban, ahol mindig dobogós helyen végzett. Legnagyobb sikerét 2009-ben könyvelhette el, amikor vers kategóriában az első helyet szerezte meg. 2012-ben prózában aranyásvos második, az idén 2013-ban ugyanebben a kategóriában aranyásvos harmadik helyezett.

2007-től tagja a szépsi *Vox Columbellaeg Vegyeskórus*-nak.

Két ízben, 1987–1998 és 2005–2009 között elnöke volt az alapszervezetnek. Évtizedek óta a *Csemadok Kassa-környéke Területi Választmány Elnökségének* tagja. A Bódva-völgyben, a Kanyapta és a Hernád mentén működő *Csereháti Népművészeti Egyesület* egyik alelnöke. A Csemadokban végzett kiemelkedő és áldozatos munkájáért 1999-ben bronz plakettben részesült.

Horkay Andor

bodrogközi református lelkész elsőszülött fia, Zemplén községből származik. Jelenleg Nagyidán él, ahol feleségével együtt megérdemelt nyugdíjas éveit tölti.

Már ifjú korától tevékenyen bekapcsolódott a hazai magyar közéletbe. Ezt a hatékony és áldozatkész tevékenységet értékelte a *Csemadok Országos Tanácsa és Elnöksége*, amely a *Fábry Emlékbizottság* javaslatára a *Fábry díjat* a Horkay családnak adományozta, a szlovákiai magyar nemzetrészt közművelődése, népművészete és önazonosságtudatának megtartása terén kifejtett több évtizedes példamutató tevékenységéért. És ennek a népes, példamutató és aktív családnak ő is tagja.

A Horkay család tagjai (időközben 73 főre szaporodtak) 1972 óta szülőfalujukban, Zemplénben évente rendszeresen összejönnek, találkoznak, és sátoroznak a Bodrog partján. Zemplénben, szüleik sírjánál emlékoszlopot állítottak a következő felirattal: „Őseidnek szent hitéhez, nemzetiséged gyökeréhez, testvér, ne légy hűtlen soha!”

Horkay Andor mint pedagógus, a *Nagyidai Magyar Tannyelvű Alapiskolában* példamutatóan nemzedékeket nevelt fel és oktatott. A családban természetes volt, hogy mindkét lánya pedagógiai pályára lépett, és a hazai magyar oktatás terén magyar tannyelvű iskolákban tevékenykednek. Unokái is aktívan bekapcsolódnak a hazai magyar kulturális életbe. Legfiatalabb unokája, Benko Fruzsina két évvel ezelőtt egyedüli felvidéki szólistaként sikeresen szerepelt a magyarországi *Fölszállott a páva* nemzetközi vetélkedőn.

Horkay Andor az 1960-as és 1970-es években irodalmi színpadot vezetett. Fáradságot nem ismerve, egyik állandó szervezője volt az idén immáron a 60. alkalommal megrendezett *Nagyidai Dal- és Táncünnepélynek*, valamint az 1848/49-es magyar szabadságharc és forradalom évfordulójára rendezett helyi emlékünnepségnek. Horkay Andor több mint fél évszázada a csemadokosok nagy családjának tagja, több mint négy évtizede a *Csemadok Nagyidai Alapszervezetének* vezetőségi tagja, nyolc évén át ő volt az elnöke. Nyugdíjas éveiben is aktívan kiveszi részét a kulturális tevékenységből.

Mezei Sándor

születése óta Szilicén él. Tavaly, november 20-án töltötte be 80. életévét. Tartalmas életút áll mögötte, és a mai napig sem veszített életkedvéből. Életének nagy részét a magyar kultúrának, a hagyományörzésnek, a nőtázásnak, a táncnak szentelte. Oszlopos tagja a Csemadoknak ifjú kora óta, sokáig volt elnöke a *Csemadok Szilicei Alapszervezetének*.

Falujában táncsoportot vezetett, amellyel országszerte képviselték a magyar kultúrát és hagyományokat. A fiatalabb nemzedék is sokat tanult és tanulhat tőle. A mai napig számos meghívást kap különböző rendezvényekre, ahol bemutatja a már feledésbe merült tánclépéseket, és szívesen számol be múltbeli élményeiről. Jelentős népdalgyűjtőkkel került kapcsolatba, és énekelte el nekik a falujához, környékéhez kapcsolódó népdalokat.

Aktív résztvevője a Csemadok által szervezett kulturális rendezvényeknek, táncházaknak, ünnepségeknek.

Az a kincs, amely az ő tarsolyából kerül ki, nagy értéket képvisel, s remélhetőleg sokáig fennmarad az utókor számára.

*

Ettől az évtől kezdve szintén ennek az ünnepségnek a keretei között kerül sor a *Gyurcsó István Díj* átadására is. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy mindkét díjazott kötődik tágabb régiókhöz.

Boda Ferenc

1947. február 17-én született Vékén. Házasságkötése óta a Kanyapta menti Buzitán él feleségével. Két nagykorú gyermek édesapja.

Gyermekkora óta jelen volt a kulturális életben. Szavalt, színjátszó csoport tagjaként szerepelt, énekkarban énekel, szólóénekléssel is próbálkozott, mindenből kivette a részét. Legsikeresebb a színjátszásban és a népművészeti mozgalomban volt.

A népfőiskolai mozgalomban is sikereket ért el. Több mint negyven éven át volt a *Csemadok Kassa-környéke Területi Választmányának* titkára. Több évtizede a *Csemadok Buzitai Alapszervezetének* elnöke.

Sok rendezvény vált hagyományossá általa a térségben. A Bódva-völgyben, a Kanyapta mentén és a Hernád partján a népművészeti rendezvények sokasága, ének-, néptánc- és

gyermekcsoportjaink sikerei, járási, megyei, országos és nemzetközi szinten igazolták tevékenysége irányának helyességét minden területen.

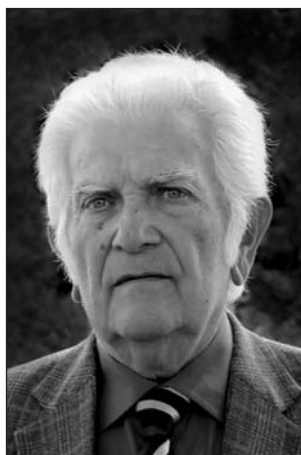
A legfontosabbnak tartott feladata az volt, hogy a nehéz idők és az anyagi gondok közepette sem szűntek meg a csoportjaink, nem szűntek meg rendezvényeink, ellenkezőleg, új rendezvények jöttek létre, és számos településen új csoportok alakultak.

A munkát nem egyedül végezte. Mindig megtalálta hozzá a segítő társakat, a szakembereket. Rendezvényeink szervezőgárdájának száma megközelítette a negyvenet. Az egyik legfontosabbnak tartotta, hogy ne legyen olyan közösség, magyarok által lakott település, ahol ne működne valamilyen kultúrcsoport. Ezekhez kereste és találta meg a társakat.

Sikerült megalapítania a *Csemadok Csereháti Művészeti Egyesület* nevet viselő alapszervezetét. Ez az egyesület tömöríti magába a csoportokat és csoportvezetőket. A Csemadok Területi Választmánya 2003 decemberében jegyezte be az előbb említett egyesületet.

2003 augusztusában *Wlasics Gyula* díjjal tüntették ki az anyaországban. 2008-ban megkapta *Kassa Megye Közgylőse* legmagasabb elismerését. 2011. március 15-én pedig **Schmitt Pál**, a Magyar Köztársaság elnöke a *Magyar Köztársaság Arany Erdemkeresztjét* adományozta neki.

Vallja: ez a kitüntetés nem csak őt illeti, melléje sorakoztak mindazok, akikkel együtt dolgozott négy évtizeden át a megmaradásért és a felemelkedésért. Köszöni mindazoknak, akik bíztak és bíznak benne.

Turay László

1939. április 9-én született Nagykálnán. Gyermekként kellett átélnie a nemzeti megaláztatás és a teljes jogfosztottság poklát. Kortársaival együtt az iskola első osztályát is egy év késéssel kezdhette meg. Kálnán 1949-ben alakult meg a Csemadok helyi szervezete, Csertyánszky Mihály és segítőitársai vezetésével. Az anyanyelvi oktatás 1950 őszén indult el.

Ekkor került oda a meghurcolt és Árva megyébe száműzött Patassy Elek magyar igazgató-tanító, aki az anyanyelvi oktatáson kívül a Csemadok munkájának is aktív és meghatározó egyénisége volt. Átala ismerkedett meg a Csemadokban végzett munka sokszínűségével. 1963 őszén megválasztották a kálnai helyi szervezet elnökének, majd 1964-ben a *Csemadok Lévai Járási Bizottsága Elnökségének* tagjává.

1971. május 1-ével lett a *Csemadok Lévai Járási Bizottságának* a dolgozója. Az ő feladata volt a járási dal- és táncünnepély és a *Zselizi Országos Népművészeti Fesztivál* szervezése. Az 1968-as eseményeket követő, ún. normalizációs időszakban gyakran előhúzták ellene azt a vá-

dat, hogy 1968–69-ben a magyarok túlzott követeléseiben angazsálta magát. A dolog odáig fajult, hogy 1982 végén búcsút kellett vennie a lévai járástól. 1983. január 1-ével a *Csemadok Érsekújvári Járási Titkárságára* került mint instruktor. Mindig lelkesítőleg hatottak rá Gyurcsó István költő barátja szavai, aki csüggedéskor is lelket tudott önteni az emberekbe. Az ő szervezési tapasztalataiból tanulva szervezhette sikeresen az irodalmi vetélkedőket, sikeresen kapcsolódott be a „*Tavaszi szél vizet áraszt...*” népdalverseny, az író-olvasó találkozók, valamint az irodalmi színpadok fellépéseinek szervezésébe. Az 1989-es rendszerváltás után rehabilitálták. 1990-ben levél érkezett a *Csemadok Központi Bizottságától*, hogy vegyen részt a Gombaszögi Kulturális Napok szervezésében. Ez megismétlődött 1991-ben és 1992-ben is. 1995-ben részt vett Gombaszögön Michal Kováč és Göncz Árpád köztársasági elnökök találkozóján, majd 1998-ban, amikor a pénzforsások igen elapadtak, immár nyugdíjasan, a Csemadok KB sofőr nélküli gépkocsiját igénybevéve ment Gombaszögöt szervezni.

A *Csemadok Lévai Területi Választmányának* tagjaként 75 évesen is igyekszik segíteni a Csemadok munkáját. Mint mondja: „*Amint visszatekintek a múltra, örülök annak, hogy egyik láncszeme lehettem annak a sokrétű és gazdag tevékenységnek, amit a Csemadok kifejtett.*”

A díjazottaknak gratulálunk, s további tevékenységükhöz minden jót kívánunk.

(*Sebők Valéria és a szerk.*)

Festett ornamentika a teresztenyei református templomból
Jozef Peniaško felvétele

In memoriam Steinhausz György

Utolsó üzenete 2013. április 17-én érkezett.

„Kedves István!

A szöveget még átjavítom és várok még egy adatot és azután küldöm a cikket a Gömörország számára. A napokban hívott fel egy „rokon”, Koritsánszky Éva Németségéből. Mondta, hogy már régóta szeretne engem megtalálni, mert a Gömörországban (hogy jutott hozzá?) olvasta a Komoróczy Miklósról írt tanulmányomat és abban megtalálta az Ő rokonát, az én ükanyámat, koricsányi és necpáli Koritsánszky Paulát, mint bicskei és császári Komoróczy Dániel feleségét. Így most már számomra is világos, kik voltak ükanyám felmenői.

A Koritsánszkyak evangélikusok voltak és a protestáns üldözés elől elmenekültek Morvaországból Magyarországra. Itt gyakorolhatták vallásukat és elismerték nemességüket is (1778-79.) Gömör vármegyében is éltek. Az Úz családba is beházasodtak. II. Komoróczy András (Uzapanyit) és Fabricius Zsuzsanna házasságából egy fiú (az ükapám) és három lány érte meg a felnőtt kort.

Érdekeséggé válik Neked a lányok házasodását:

Komoróczy Zsuzsanna (1826-1888) férje Lokcsánszky Lajos (1819-1888). Lokcsánszky György, János és István armálisát I. Lipót adta ki és ezt 1722-ben Árva vármegyében is megerősítették. Komoróczy Mária (1836-1909) férje szetmiklósi és primóci Szentmiklóssy Aladár (1835-1902) volt. Uzapanyiton éltek és ott volt a kriptájuk is. Komoróczy Leonóra (?) férje I. Kecskéssy Ede (1819-1891). Az ő leszármazottjuk volt Kecskési Tollas Tibor emingráns költő, aki Münchenben szerkesztette a Nemzetőr című magyar újságot. Vele tartottam a személyes kapcsolatot. Tibor bácsi 1997-ben halt meg és szülőfalujában, a Borsod megyei Nagybarcán van eltemetve. Egykori szülőháza ma emlékház.

Hú, de elkalandoztam!

Üdv:

Gyuri”

A jelzett írás helyett már csak a halálhíre érkezett.

(szerk.)

Steinhausz György unokái körében

Soha nem találkoztam Steinhausz Györggyel, csak a nevét ismerem. Komoróczy Miklósról jelent meg írása a Gömörország egy korábbi számában. (*Emlékezés Komoróczy Miklósról*. 2011/1.) Egy írás általában nem csak a címben foglaltakról szól, sokszor rengeteget elárul magáról a szerzőről is. Így van ez esetünkben is. Ebből az írásból egyebek mellett kiolvasható, hogy Steinhausz György lelkes családfakutató volt. Komoróczyval, a Borovszky-féle vármegye monográfia néprajzi szerzőjével is ilyen apropóból kezdett foglalkozni, aki egyik apai dédanyjának, Komoróczy Jolánnak volt a testvére.

A Steinhausz családnévvel már korábban is találkoztam. Tudtam, hogy Putnokon az 1920-as években Steinhausz Béla volt a patikus az Andrassy utca elején található Fekete Sas gyógyszerertárban. Erről meg is emlékeztem, amikor Putnok monográfiáját írtam. (*Putnok monográfiája*. Szerk.: Bodnár Mónika. Putnok, 2001. 302.) Azt már Steinhausz György írásaiból és önvallomásaiból tudom, hogy ezt a gyógyszerertárt a nagyapja, az előbb említett Béla 1905-ben vásárolta Fekete Nándortól, akihez egyébként rokoni szálak is kötötték.

Továbbá onnan is ismerem a Steinhausz nevet, hogy még putnoki muzeológusként emlékszem a putnoki *Gömöri Múzeum* gyűjteményéből egy fotóra, amely Steinhausz Jolánt ábrázolja. (KÉP Gömöri Múzeum Adattára ltsz. 96.61.64.) Steinhausz Jolán – vagy ahogyan az idős putnokiak emlegetik, Loló néni – szintén gyógyszerész volt Putnokon. Előbb saját patikájukat működtette, mivel a – gyógyszerész és mellette vegyészmérnök, apja után Béla nevet viselő – testvére, Steinhausz György édesapja, a gyógyszerészet helyett inkább a vegyészetet választotta. Az államosítás után ebben a patikában nem maradhatott, a másik putnoki gyógyszerertárban az egykori Seress patikában kapott munkát. (Ezt is Steinhausz György írásaiból tudtam meg.) A gyermektelen Loló néni révén nevelkedett Steinhausz György egy ideig Putnokon, ő vette magához unokaöccsét, hogy négy évig, 1962–1966 között a putnoki mezőgazdasági technikum tanulója legyen. A fiatalember nagy vonzalmat érzett a mezőgazdaság iránt, ezért is adták ebbe az iskolába. Érettségi után kertészeti főiskolára szeretett volna menni. Ám tehetsége más téren is megmutatkozott. Mint nyilatkozta, a családban úgy tartották, Komoróczy Miklós vénáját örökölte, aki egy ideig színészként tevékenykedett. Ő is érdeklődött a színészet iránt. Putnoki középiskolás éve alatt iskolai színjátszó csoportot szervezett, és tagja volt a városi színjátszó csoportnak is. A budapesti gyakornoki (virágkertészet, primórtermelés és vetőmag előállítás) évek alatt is több színjátszó csoportban játszott. Főleg a paródia műfajában érezte magát otthon, ismert színészek parodizálásával nyerte meg az 1965. évi Ki mit tud? vetélkedő megyei fordulóját. Aztán az élet úgy hozta, hogy nem a kertészet, de nem is a színészet biztosított számára kenyérkereső megélhetést. Csopakon telepedett le, anyai nagyszüleinek házába költözött. 1970-ben az *Állami Gazdaságok Közös Üdülőjének* lett a gondnoka, kulturosa, programszervezője. Ily módon kicsit mindig is a mezőgazdaság közelében

Steinhausz Jolán

maradt. Emellett bekapcsolódott a város közéletébe, 1980-tól tanácsstag, majd a rendszerváltást követően képviselőtestületi tag volt. Szakterületei a kultúra és a turisztika voltak.

Kedvenc hobbija évtizedeken keresztül az írás volt. Helytörténeti és családtörténeti kutatásokkal foglalkozott. A színészethez hasonlóan ezek iránti vonzalmát is egy-egy elődtől örökölte. Az írásban anyai nagyapját, Timár Józsefet vallotta elődjének. Amint megemlékezésemet kezdtém, Steinhausz György felsorakozott a Gömörország szerzőgárdájába is. További írásokat is ígért. Ám a megígért írások helyett gyászjelentés érkezett, mely tudatta, hogy váratlanul, életének 66. évében elhunyt *Csopak Köztársaság Admirálisa*, nyugalmazott alpolgármester, a *Magyar Arany Érdemkereszt* tulajdonosa, Steinhausz György.

Hogy a megkezdett családfakutatót ki folytatja majd, nem tudom. Biztosan lesz olyan vállalkozó kedvű tagja a családnak, aki ugyanolyan örömet leli majd ebben a munkában, mint ő maga. S ha így lesz, a kutatást kísérő, lejegyzett történetek a későbbi korosztályok számára is élővé varázsolják a családtagokat, köztük Steinhausz Györgyöt is. Steinhausz Györgyre Putnokon is sokan, jó szíjjel emlékeznek. S akire emlékeznek, annak élete nem múlik el nyomtalanul.

(Bodnár Mónika)

A közös emlékek vonzásában

A Gömörország adott lehetőséget múlt évi (XIV. évf. 2. sz.) nyári számában felidézni a *Felvidéki Kollégium* küldetését. A diákotthon tízéves fennállása alatt majdcsak 200 egyetemista otthona voltak az Andrássy út 47. sz. alatti épület magasföldszinti és harmadik emeleti helyiségei. Voltak, akik itt kezdték tanulmányaikat, és mint törzstagok, már diplomájukkal innen indultak első munkahelyükre.

A sorsfordulatokban és megpróbáltatásokban változatos időszakban (1939-től 1948-ig) az egymásrautaltság szoros baráti kapcsolatokat alakított ki. Amint teltek-múltak az évek, a már 45-50 éves kollégisták nemcsak a véletlenre kívánták hagyni a viszontlátást. A küzdelmes és sikeres emlékek felidézését **Dudok Gyula** tette magáévá 1973-ban, összeírta a hajdani kollégisták névsorát, laccímét – meghívókat írt és telefonált. A *Kárpátia* étteremben nyolcvanán tarták szélesre karjukat, nyitották csókra ajkukat és az egykorúak szokása szerint megdöngették egymás hátát.

A továbbiak során természetessé vált a minden esztendő szeptember első vasárnapján délelőtt 11 órakor, most

kórházban van, súlyos beteg. Húsvét táján négytagú előkészítő bizottságot alakítottunk. Elosztottuk a találkozóra kapcsolatos feladatokat.

A hagyományos első szeptemberi vasárnapon tízegyhányan mégiscsak összegyöttünk. Aki nem tudott részt venni az összegyötvenen, annak a levelét felolvastuk, másokról beszámolót hallgathattunk. Mindenkinek kedves meglepetést szerzett és boldogan lapozgatta a *Gömörország* című lapban megjelent, közös emlékekre utaló, fényképekkel, adatokkal, a tíz esztendő eseményeit felidéző írást. Mint mellékletet megkapták a kétszáz kollégista nevét tartalmazó névsort is. Nem mulasztottuk el megválasztani és megbízni a következő találkozó szervezőit: dr. **Chemez Rózsát**, **Sárkány Istvánt** és dr. **Trizna Zoltánét**.

Összejöveteleinkről dr. **Trizna Zoltánné** leánya, **Zsuzsanna** gyönyörű fényképeket készített. Ezeket minden résztvevő számára elküldte.

Végezetül két autón elmentünk meglátogatni a *Szent Rókus Kórházban* ápolt Sarkady Marikát. Könnyes szem-

Danis Tamás megnyitja a találkozót és ismerteti a Gömörország c. folyóirat küldetését

már a Benczúr utcai éttermi találkozó. Éveken át **Sarkady Marika** előadóművész a meghívás-mozgósítás minden eszközével ébren tartotta a kialakult kedves szokást. A múlt év tavaszán hiába vártam telefonhívását. A szokásos találkozó iránt érdeklődők Marika lakásán tudták meg, hogy

mel fogadta küldöttségünket, boldoggá tette, hogy évtizedes szervező munkája tovább él. A virágcsokor mellé neki is átadtuk a Gömörország egy példányát.

Danis Tamás

Emlékezés Varga Imrére Rimaszombatban

2013. november 28-án Varga Imrére emlékeztünk Rimaszombatban. Az időpont akár jelképesnek is mondható, hisz 60 éve, 1953-ban választották, 8 keserves, emberpróbáló év után református püspökké, s 33 év telt el halála óta.

az örökség számbavételére. Utalt arra, hogy Varga Imre egy év híján félszázadon át szolgálta a rimaszombati gyülekezetet, s ebből 27 évig a szlovákiai reformátusok püspöke is volt. Sorsa mindvégig összefonódott a magyar közösség sorsával. Kiemelte, hogy Varga Imre nem vé-

Pillanattfelvétel a megnyitóról • Gecse Attila felvétele

Az alkalomra emlékezve előbb kiállítás nyílt a *Református Tudományos Gyűjtemények* székházában, majd a templom előterében leleplezték a néhai lelkész-püspök emléktábláját.

A megnyitón **B. Kovács István**, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményének igazgatója hangsúlyozta azt a körülményt, hogy a lelkész-püspök életművével eddig gyakorlatilag senki nem foglalkozott. A kiállítás voltaképpen az első kísérlet

letlenül lett az egyház első emberévé, hisz a 30-as évek második felétől már meghatározó személyisége volt az egyháznak. Az a közel három évtized, amelyet Varga Imre püspöki szolgálata kitölt, egybeesik a kommunista diktatúra időszakával. Nem véletlenül kapta a kiállítás az *Ahogy lehet* címet – utalva **Reményik Sándor** emblematikus versére.

A tárlat időrendi sorrendben mutatta be az 1905-ben, Győrken született püspök életútját.

„Objektív valóság, de szubjektív érzéseket vált ki, mert nekünk kell értékelnünk a múltat. Nehéz, emberpróbáló időszakot ölel fel ez a mostani kiállítás.” – mondta a kiállítást megnyitó **Fazekas László** püspök, aki, utalva Varga Imre püspök küzdelmes életpályájára, **Pál apostol**nak a Rómabeliekhez írott levele 9 része 16. versét idézte: „...nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené!”

A lelkész kibocsátó istentiszteleten Ft. Fazekas László méltatta néhai elődjét, majd az istentiszteletet követően leleplezték Varga Imre emléktábláját.

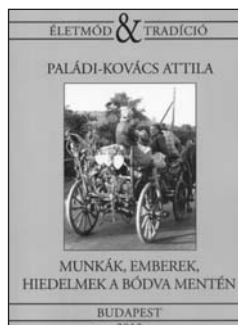
Az alkalmakon jelen voltak a családtagok, a zsinat tagjai, valamint a néhai püspök tisztelői is.

Emléktábla leleplezése. Balról: Bán Zoltán, Fekete Vince és Fazekas László

(szerk.)

Könyvről könyvre - Lapról lapra

Paládi-Kovács Attila: *Munkák, emberek, hiedelmek a Bódva mentén. (Életmód és Tradíció 11. Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet. Budapest, 2013.)*

A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézetének sorozatában látott napvilágot ez a térségünkkel foglalkozó tanulmánykötet.

Paládi-Kovács Attila néprajzkutató, akadémikus, egyetemi tanár. Ózdon született, ott érettségizett, majd a debreceni *Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán* szerzett diplomát földrajz-néprajz szakon. Rövid muzeológiai pályafutás után a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportjának lett munkatársa, majd vezetője. Gyakran végzett kutatásokat Ózdon, Ózd környékén, Gömörben, valamint a Bódva mentén. Elsősorban az anyagi kultúra felé fordult figyelme, de – mint a tanulmánykötetben olvasható tanulmányok is bizonyítják – a szellemi kultúrára is odafigyelt.

A jelen tanulmánykötet nem új tanulmányokat tartalmaz, ezeket a szerző különböző helyeken már korábban (1969–2002 között) publikálta, mint azt a kötet végén, a képmelléklet előtt található jegyzék pontosan rögzíti. A kötet első tanulmánya a *Népi gazdálkodás a Bódva völgyében* címet viseli. Ez az önmagában is könyvnyi terjedelmű írás (a jelen tanulmánykötet terjedelmének mintegy kétharmadát teszi ki) eredetileg a putnoki *Gömöri Múzeum* által kiadott *Tanulmányok a Bódva-völgye múltjából* című tanulmánykötetben látott napvilágot. A *Zonalitás a Bódva-vidék anyagi kultúrájában a Néprajzi Látóhatárban* került publikálásra. A további három tanulmány (*Kárpátukrán telepek Észak-Magyarországon, Batyuzó lepedők és elnevezésük Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Népi mondák és hiedelmek Szádvárról*) a miskolci *Herman Ottó Múzeum* különféle kiadványaiban jelent meg. A kötet záró tanulmánya, *Adatok a régi Torna megye népi hitvilágához a Pócs Évát* 60. születésnapja alkalmából köszöntő tanulmánykötetben olvasható eredetileg.

Paládi-Kovács Attila számomra többek között azért tiszteletre méltó szakember, mert gyakran jár terepre, munkáinak zömében saját kutatási tapasztalatait osztja meg olvasóival, s ezeket az eredményeket helyezi, mások eredményeivel összevetve, tágabb összefüggésbe. Északkelet-Magyarországhoz, ezen belül a Bódva-völgyéhez is számos személyes kutatóút, személyes emlék köti. Mint a tanulmánykötet végén olvasható *Utószóban* írja, ismerkedése ezzel a tájjal és népével 1961 nyarán kezdődött, amikor **Gunda Béla** megbízásából, táskájában a *Magyar Néprajzi Atlasz* kérdőív-füzeteivel Szögligetre érkezett. Ezt az első utat az 1960–80-as években számos további kutatóút követte. Éppen ezért kértük fel őt az 1990-es

évek elején, hogy legyen ő is tagja az akkor szerveződött Bódva-völgyi kutatócsoportnak. Nagy örömmel szolgált, hogy felkérésünkre örömmel, lelkesen (és nem utolsó sorban határidőre) tett eleget. S nem elégedett meg a már addig összegyűjtött anyagmennyiséggel, örömmel kereste fel azokat a településeket, ahol az idáig még nem gyűjtött, hogy ismereteit a térség gazdálkodásáról még kiegészítse, tovább finomítsa az apró részleteket. Így született meg az a terjedelmes tanulmány, amely e kötetnek is a gerincét jelenti. A rengeteg terepmunka egyéb tanulmányokat is eredményezett a térségre vonatkozóan. Csak sajnálhatjuk, hogy ezek mindegyike nem került bele e gyűjteményes kötetbe. Ilyen például a **Kisbán Eszter** köszöntésére Torna megye táplálkozásáról megírt összegző munka, amely eredeti megjelenését követően ugyan egy másik tanulmánykötetben már napvilágot látott, de talán nem tévedek, amikor azt állítom, hogy mindkét kötet nehezen hozzáférhető a Bódva-völgyében.

A tanulmányokban szereplő adatokat a szerző természetesen, a szakma elvárásainak megfelelően, jegyzetekkel látta el, s minden tanulmány végén megtalálható a felhasznált irodalom. A tanulmányok után olvasható utószót aprólékos, húszdalnyi terjedelmű tárgymutató követ. Ezt követően tájékozódhatunk a dolgozatok eredeti megjelenési helyéről. A szöveges részt követi a 70 képet bemutató fényképmelléklet, melyek többsége szintén a szerző saját felvétele.

Jelen tanulmánykötetet a néprajztudománnyal hivatászerűen foglalkozó szakembereken kívül jó szívvel ajánlom a Bódva-völgyében élők, valamint annak tárgyi és szellemi kultúrája iránt érdeklődők számára is.

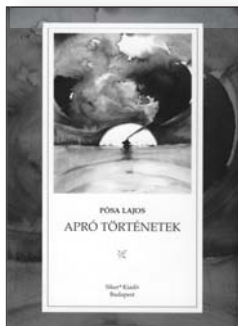
(*Bodnár Mónika*)

id. Tóth György: *Találkozásaim É. Kovács Lászlóval és családjával.* („Éger ág” Alapítvány, Égerszög, 2013.)

A 80 oldalnyi terjedelmű, A4-es formátumú album tisztelgés a 90 éves É. Kovács László és Övéi előtt. Az albumot a szerkesztő Tóth Györgynek a gondolatai és v. **Erdei József** méltató előszava vezeti be. Ezután következnek a portrék és a hozzájuk válogatott versek. A kötetet megálmodó, azt összeállító Tóth György – egyebek közt – a következőket írja: „*A könyv elkészítését a barátság ihlette, mely az utóbbi pár évben alakult ki közöttünk Évikével, Laci bácsival és lányukkal, Judittal. Találkozásainkat rendszeresen megörökítettem a fényképezőgéppel, aminek eredménye lett ez az album. Ők voltak azok, akik hitet adtak feleségemnek és nekem abban, hogy a »Végeken is van élet«, és itt is élnek értékes, követésre méltó emberek a XXI. század »felforgatott« évtizedeiben. [...] É. Kovács László a Felvidék egyik, még ma is élő utolsó polihisztora, aki 90 évesen könyveket ír*

és képeket fest szűkebb hazájáról, »Gömörország«-ról. [...] Beszéljenek az itt látható képek az elmúlt évek találkozásairól, életről és halálról, a számomra felejthetetlen pillanatokról.”

Pósa Lajos: Apró történetek (szerk. **Kun Miklós Jenő**. Sikerx Kiadó, Budapest, 2014. 88. o.)

A költő halálának 100. évfordulója alkalmából jelent meg ez a kötet. Az alapjául szolgáló füzet a 19. század 80-as éveinek elején hagyta el a nyomdát. Ez a kötet 47 alkotást közöl. Az **Apró Ferenc** által jegyzett *Előljáró gondolatok*

közül mindössze egy megállapítást idézünk: „az 1880-as évek Pósája az Arany János utáni balladaköltés jelentős alakja”. Az illusztrációkat **Gintner Csilla** készítette. Okkal teszi fel a szerkesztő a kérdést: „Az *Apró történetek* java jó vers. A jövő antológia szerkesztői észreveszik-e?” Bízunk az igenlő válaszban.

Puntigán József: Losonc. Emlékhelyek és személyiségek (Phoenix Lutetia Polgári Társulás, Losonc, 2014. 28. o.)

A Bevezetőben olvassuk: „A 2. világháború utáni (1946–49) magyarellenes intézkedések gyakorlatilag eltüntették a város magyar nyelvű emlékhelyeit, amelyekből, leszámítva a teme-

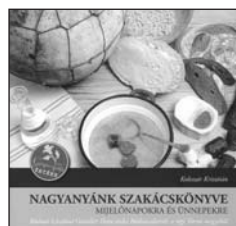
tőkben nyugvók sírhelyeit, csak azok maradtak meg, amelyek felett a sors kegye és a múltjukért elkötelezett lakosok és csoportok vállaltak valamilyen módon védnökséget.” A bemutatott emlékhelyek között van, mások mellett, a **Kármán** család, **Sükey Károly**, a **Ráday-kriptá**, a **Szabó Gyula Emlékház**, a **Szilassy-kastély**, vagy a **Winkler Oszkár** által tervezett épületek...

Neszádeliné Kállai Mária: Viseleti darabok Gömörből (Tompa Mihály Gömöri Kulturális Egyesület, 2013. 66. o.)

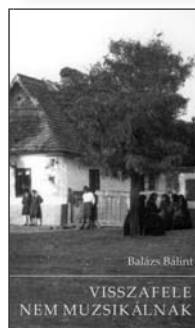
A munka az *Alkotók és alkotások* című sorozat 13. köteteként jelent meg. Megjegyzendő, hogy „gömöri” viselet mint olyan, nem létezik, illetve, ez a kifejezés csak egy rendkívül sokrétű emléka-

nyag általános földrajzi megjelölésére alkalmas. A munka részint idéz viselettörténeti leírásokat, részint be is mutat viseleti darabokat. Különösen érdekes, s különös figyelmet érdemelnek a szerzőnek a hagyományos elemek felhasználásával tervezett viseleti darabjai.

Koleszár Krisztián: Nagymama és unoka (Bódvaszilásért Baráti Kör, Bódvaszilás, 2013. 167. o.)

A reprezentatív kiállítású, teljes színnyomású kötet hátsó borítóján a következő összefoglalás olvasható: „*Régi ételek, hétköznapiak (mijelőnapok, ahogy régen mondták) és ünnepek sorakoznak ebben a kötetben, olyan sorakoznak, ahogyan azt a mai kor sütni-főzni szerető embere megkívánja: a hozzávalók pontos mennyiségével és ételleírásokkal. Az a közös ezekben az ételekben, hogy a Gömör-Tornai-karszt déli felén fekvő Bódvaszilás és környéke népi konyháját reprezentálják. A szerzők – nagymama és unoka újráfőzték a régi ételeket, az elfelejtetteket és azokat is, melyek napjainkban még mindig az asztalra kerülnek, hogy együtt legyen az, ami mindig is együtt volt. Ugyanakkor ez a kötet nem csak egy szakácskönyv, hanem a régi Szilas néprajzi és kultúrtörténeti kalauza is.*”

Balázs Bálint: Visszafele nem muzsikálnak (Galyasági Településszövetség, Perkupa, 2014. 111. o.)

„Hej Istenem... Mér is hogy visszafele nem muzsikálnak!» Morogja maga elé kapatos józansággal a jógazda Beke Estvány, Pista fia és Szabó Lidi novemberi lakodalmán. Ami elmúlt, vissza nem jöhet. Ez a világ rendje a századforduló Bódva-

vendégiben (ma Szlovákiában: Hostovce). Generációk váltják egymást, amit az egyik elront, a másik befoldozza. „*Américások*” és itthon maradtak, „*kálvonyisták*” és „*pápasták*”, szegény zsellérek és jógazdák. Külön világ mindahány. Egyfajta – még a szándékosan megmásított vezetéknevek ellenére is – családtörténeti, népeleti kisenciklopédiája a régi Vendéginek, a Torna megyei kislunak. Egy olykor bölcselkedő, sokat megélt parasztasszony szemüvegén keresztül, mindvégig a haszonelvű reformátusság gondolatvilágát megjelenítve.

Balázs Bálint 1976-77-ben, ipari iskolai tanára biztatására írta meg a parasztönéletrajzzal rokonítható parasztrégényét. Az írásnak a nagyszülő elbeszéléseiből merített közvetlen stílusa, témérdek értékes adata, tájszava, szófordulata, népeleti leírása olyan helytörténeti-néprajzi értékkel bír (ezért is kerül a szöveg fonetikus lejegyzéshez közelítő közlésre), amely hosszú idő után végre könyrként való megjelenést követelt magának.”

Engedtesen meg a szerkesztőnek egyetlen megjegyzés: rég fordult elő vele, hogy egy könyvet ültőhelyében elolvastott – élvezettel!

(szerk)